

Сахончык А.П., Гіруцкая Л.А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Слоўнікавы склад мовы цесна звязаны з жыццём грамадства. Гістарычнае развіццё грамадства, развіццё навукі і тэхнікі, літаратуры і мастацтва садзейнічаюць з'яўленню новых слоў, што вызначае праблему іх правільнага разумення і ўжывання. Цяжкасці, звязаныя з выкарыстаннем у мове неалагізмаў, выклікаюцца неадназначнасцю семантыкі ў новых словах, трансфармацыяй іх значэнняў. У выніку вялікая колькасць гэтых іншамоўных слоў робяць нашу мову зразумелай толькі для тых, хто ведае іх сэнс, значэнне. У галіне прафесійнай дзейнасці значнае месца займаюць тэрміны інфарматыкі і вылічальнай тэхнікі. Камп'ютарызацыя распаўсюджваецца ва ўсё новых і новых сферах гэтай дзейнасці, а сам камп'ютар стал неад'емным спадарожнікам вучэбнай работы, незалежна ад таго, на якім факультэце і чым займаюцца студэнты. Аднак вылічальная тэхніка развіваецца столь хутка, а галіны яе ўжывання столь імкліва, што мова пастаянна папаўняецца ўсё новымі тэрмінамі, без ведання якіх немагчыма ні чытаць спецыяльную і нават навукова-папулярную літаратуру, ні разважаць аб выкарыстанні камп'ютараў, ні тым больш практычна карыстацца імі (*сайт, файл, вінчэстар, фідбэк, сервер, акаўнт, бэклінг, рэсет, байт, гаджэт, інтэрфейс, роўмінг і інш.*).

Новымі словамі трэба карыстацца вельмі асцярожна і толькі ў тых выпадках, калі наяўнымі сродкамі мовы абазначыць тое ці іншае паняцце або адценне значэння немагчыма. Стылістычная ацэнка неалагізма заключаецца ў тым, каб высветліць, наколькі выразна ўспрымаецца яго навізна, незвычайнасць у параўнанні з добра знаёмымі словамі (*пінг – гудзенне; банер – значок; плата – панель з электроннымі схемамі; аватар – фотаздымак; постынг – зарэгістраванае паведамленне ў блогу; нік – псеўданім; палмтоп – кішэнны камп'ютар; імэйл – электронная пошта; айпад – планиэт; курсор – метка; сідзіром – памяць на кампакт-дыску; бэйсік – мова праграмавання; дамп – перамяшчэнне інфармацыі і інш.*).

Найменне лексічных дублетаў ліквідуецца з цягам часу: можна адзначыць, што толькі за некалькі дзесяцігоддзяў у мове з'явілася значная колькасць слоў іншамоўнага паходжання, якія выцеснілі іх эквіваленты. Зараз такія словы актыўна ўжываюцца ў сродках масавай інфармацыі, у мове шматлікіх рэклам. У многіх выпадках гэтага можна было б пазбегнуць, выкарыстоўваючы сінанімічныя словы і выразы.